



طرح حفاظت از تالاب های ایران

تالاب پریشان

خلاصه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان





خلاصه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان

۱

باتوجه به اهمیت و شرایط اکولوژیک خاص و بحرانی تالاب، هدف از تدوین این برنامه ایجاد یک چارچوب واحد برای برنامه ریزی و اقدام نهادهای ملی و استانی ذیربط در سطح حوضه آبریز، بادر نظر گرفتن مبانی مدیریت زیست بومی می باشد. این برنامه مدیریت در طول دو سال و نیم کار مشترک کارشناسی و طی سه دوره کارگاه مشورتی و نظرخواهی از ذینفعان پس از طرح و تایید در کارگروه آب و کشاورزی استان فارس طی مصوبه شماره ۱۵۷۷/۴۲۵۳۸/۴ مورخ ۱۳۸۸/۲/۲۸ به شرح ذیل به تصویب هیات دولت رسیده است.

”اجرای برنامه جامع مدیریت دریاچه پریشان (که به عنوان یک سند فرابخشی به تصویب رسیده است) با همکاری استانداری و دستگاههای مربوطه“

خلاصه ای از این برنامه مدیریت مصوب در زیر ارائه گردیده است.

تالاب پریشان واقع در شرق کازرون در استان فارس، یکی از تالابهای ثبت شده در کنوانسیون رامسر و یکی از دو سایت نمونه طرح حفاظت از تالابهای ایران است که از طرف یونسکو بعنوان ذخیره گاه زیست کره شناخته شده است. این تالاب کمابیش در یک فرورفتگی توپوگرافیکی قرار گرفته که بصورت یک تشت طولانی و مسطح بوسیله برآمدگیهای کم ارتفاع در شرق، جنوب و غرب احاطه شده است. بدنه آبی و نیز رویشهای مختلف گیاهی اطراف و داخل تالاب، زیستگاههای متنوعی را به وجود آورده که سبب غنای تنوع زیستی در آن شده است. اما از طرفی در کنار ارزش های غیر قابل کتمان این تالاب، تهدیدهای زیادی نیز در پیش روی آن قرار دارد. این تهدیدها شامل آلودگی آب، استفاده بیش از حد از منابع آب، تغییر کاربری زیستگاههای مجاور و... است. در همین راستا و با توجه به تهدیدهای پیش روی این تالاب، برنامه ای برای مدیریت آن، توسط سازمان حفاظت محیط زیست با عنوان طرح بین المللی حفاظت از تالابهای ایران و در قالب یک پروژه مشترک با UNDP/GEF و نیز با همکاری نهادهای ذیربط و با مشارکت فعال نمایندگان جوامع محلی و NGO های منطقه در استان فارس و استفاده از تجربیات موفق بین المللی، و در راستای تحقق ماده ۶۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور تدوین گردیده است.

هدف کلی



کاربرد رویکرد اکوسیستمی برای احیا و پایدارسازی تالاب پریشان برای استفاده جوامع کنونی و نسل های آینده.

چشم انداز ۲۵ ساله تالاب پریشان



در ۲۵ سال آینده، تالاب پریشان دارای تنوع زیستی غنی، مناظر طبیعی زیبا و آب سالم بوده و بتواند در خدمت سلامت، معیشت و رفاه جوامع محلی باشد.

ارزش ها و تهدیدات تالاب

- تنوع زیستی
- منبع تامین آب
- چرای حیوانات اهلی
- محیط آبی و صید ماهی
- تولید گیاهان دارویی
- منبع بالقوه برای شکار پرند
- فضای سبز و طبیعت گردی
- تعدیل اقلیمی
- پالایش و جذب آلاینده ها
- تحقیق و آموزش

تهدیدات بیرونی

- آلودگی آب تالاب ناشی از فعالیتهای کشاورزی
- آلودگی آب تالاب ناشی از فاضلابهای روستایی
- رقابت کشاورزان با تالاب برای استفاده از منابع آب
- کشت زیر پلاستیک
- تغییر کاربری زیستگاههای مجاور تالاب
- آلودگی ها و مزاحمت های تولید شده توسط گردشگران و بازدید کنندگان
- چرای بیش از ظرفیت در حوضه آبریز
- تغییرات اقلیمی

تهدیدات درونی

- تجاوز به اراضی واقع در حریم تالاب
- صید بیش از حد ماهی
- شکار غیر پایدار پرندگان
- ورود گونه های غیر بومی
- مزاحمت های ناشی از تردد قایق های موتوری
- سوزاندن نی

خلاصه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان

جهت نیل به هدف کلی و چشم انداز ۲۵ ساله تالاب پریشان، ۵ هدف راهبردی توسط طرح بین المللی حفاظت از تالاب‌های ایران با همکاری UNDP/GEF و نیز نهادهای ذیربط و با مشارکت فعال نمایندگان جوامع محلی و NGO های منطقه در استان فارس، تدوین شده است. جزئیات این اهداف به همراه اقدامات اولویت دار جهت محقق ساختن آنها، در جداول زیر تشریح شده اند.

هدف راهبردی ۱: احیا، ارتقا و حفاظت از ارزشهای تنوع زیستی تالاب پریشان

نهادهای مسئول (●) / نهادهای همکار (○)											اهداف و موضوعات اصلی											
مراجع فضائی	دانشگاهها	سازمان‌های مردم نهاد	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری فارس	اداره کل صنایع و معادن فارس	سازمان آموزش و پرورش فارس	فرمانداری کارزون	رساله‌های استانی و محلی	رسانه‌های جمعی	اداره کل هواشناسی فارس		اداره کل دامپزشکی فارس	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری فارس	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	استادداری فارس	سازمان جهاد کشاورزی فارس	شرکت آب منطقه ای فارس	اداره کل منابع طبیعی فارس	اداره کل شیلات فارس	اداره کل حفاظت محیط زیست فارس	اقدامات اولویت دار	
																				۱-۱ ناحیه بندی تالاب بر حسب زیستگاه ها / فعالیت های انسانی ۲-۱ حفاظت زیستگاههای زادآوری (شامل محدود نمودن مناطق چرا به صورت نمونه) ۳-۱ جلوگیری از شکار غیر مجاز ۴-۱ کاهش مزاحمت و اختلالات ناشی از عبور و مرور قایقها ۵-۱ ارتقا و گسترش برنامه های پایش (مثلا شمارش پرندگان و حلقه گذاری...) ۶-۱ شناسایی دیگر تهدیدها و مخاطرات برای شمول در برنامه پایش ۷-۱ ارتقای آگاهی مردم محلی نسبت به حساسیت گونه ها و تدوین راهنماهای مدیریت ۸-۱ تقویت اجرای قوانین ۹-۱ اجرای برنامه پایش زیستگاهها	هدف ۲۵ ساله: جمعیت پرندگان به آمارهای سال ۱۳۳۹ برسد. هدف ۵ ساله: جمعیت گونه های زادآور مساوی یا بیشتر از میانگین سالهای ۸۴-۱۳۲۹ باشد.	گونه های پرندگان با اهمیت بین المللی (پلیکان، باکلان کوچک، اردک مرمری، اردک سرسفید، اردک بلوطی)
																				۱-۲ بررسی و ارزیابی وضعیت ماهیان بومی تالاب ۲-۲ کنترل صید ماهی (بوپزه در فصل تخم ریزی) ۳-۲ کنترل ریختن لارو ماهیهای غیر بومی ۴-۲ تهیه و اجرای طرح برای احیای ذخایر ماهی تالاب ۵-۲ ممنوع کردن صید ماهی برای یک دوره معین برای تقویت ذخایر ماهی تالاب ۶-۲ شناسایی و معرفی زمینهای جایگزین درآمدزایی برای ماهیگیران ۷-۲ بررسی بیولوژی گونه‌های ماهیان بومی و تعامل آنها با گونه‌های معرفی شده ۸-۲ بررسی اثرات کیفیت آب، عمق آب، حرکت قایقها، بر روند رشد و تولید ماهیان ۹-۲ ایجاد بانک ژن ۱۰-۲ ایجاد بانک اطلاعات ۱۱-۲ ارتقای آگاهی ماهیگیران محلی نسبت به حساسیت منابع آبزیان تالاب ۱۲-۲ تقویت اجرای قوانین	هدف ۲۵ ساله: ذخیره ماهی در تالاب به حدود سال‌های ۱۳۵۵ برسد. هدف ۵ ساله: ذخیره ماهی در تالاب از شرایط کنونی کمتر نشود.	ماهیان بومی گونه های سرخه و زردک



هدف راهبردی ۱ (ادامه): احیا، ارتقا و حفاظت از ارزشهای تنوع زیستی تالاب پریشان

● نهاد مسئول / ○ نهاد همکار

اهداف و موضوعات اصلی											اقدامات اولویت دار								
مراجع قضائی	دانشگاهها	سازمان‌های مردم نهاد	جوامع محلی	اداره کل راه و ترابری فارس	اداره کل صنایع و معادن فارس	سازمان آموزش و پرورش فارس	فرمانداری کارون	رسانه‌های استانی و محلی	رسانه های جمعی	اداره کل هواشناسی فارس	اداره کل دامپزشکی فارس	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری فارس	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	استانداری فارس	سازمان جهاد کشاورزی فارس	شرکت آب منطقه ای فارس	اداره کل منابع طبیعی فارس	ادار کل ه شیلات فارس	اداره کل حفاظت محیط زیست فارس
○	○	○	○					○	○		○	●							
<p>سگ آبی (شنگ)</p> <p>بررسی وضعیت موجود سگ آبی در تالاب بررسی تهدیدات اصلی که متوجه سگ آبی است بمنظور رفع تهدیدات اتخاذ روش برای کاهش و پسا جلوگیری از به تله افتادن سگهای آبی در تورهای ماهیگیری اجرای برنامه های تحقیقاتی و پشتیبانی از پایدار سازی جمعیت سگ آبی ارتقای آگاهی مردم محلی برای مواظبت و حفاظت از سگ آبی تقویت اجرای قوانین</p> <p>هدف ۲۵ ساله: جمعیت سگ آبی به شرایط سال ۱۳۶۸ برسد. هدف ۵ ساله: جمعیت کنونی سگ آبی کاهش پیدا نکند.</p>																			
○	○	○	○				○	○			○	●							
<p>بسترهای نی</p> <p>تعریف، تعیین و حفاظت مرزهای تالاب پریشان تهیه نقشه از بسترهای نی تالاب و بررسی روند تحولات آن در سالهای قبل بررسی رابطه تغییرات سطح آب و رویش نی کنترل برداشت بی رویه نی تقویت اجرای قوانین ارتقای آگاهی مردم محلی نسبت به چگونگی حفاظت از بسترهای نی (از جمله اثرات نی سوزی) یافتن راهکارهایی برای توسعه بسترهای نی</p> <p>هدف ۲۵ ساله: توسعه بسترهای نی در تالاب به حدود وضعیت سال ۱۳۶۹ برسد. هدف ۵ ساله: جلوگیری از اضمحلال بسترهای نی نسبت به وضعیت موجود.</p>																			
○			○	○			○	○			○	●							
<p>چشم انداز مناظر</p> <p>تهیه برنامه جامع برای ساخت و سازهای جدید در محدوده تالاب تهیه طرح و اجرای برنامه های جمع آوری پسماند در روستاهای پیرامون تالاب و در مناطق گردشگری تالاب احیای جنگلها و مراتع در حوضه آبریز و اراضی پیرامون تالاب آموزش به کشاورزان برای استفاده درست از پلاستیک در زراعت جلوگیری از تغییرات کاربری نامناسب در اراضی پیرامون تالاب از طریق انجام مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی و اجتماعی برای هر اقدام توسعه‌ای در منطقه</p> <p>هدف ۲۵ ساله: ارتقای کیفیت چشم انداز مناظر. هدف ۵ ساله: هیچگونه تخریب جدیدی در کیفیت چشم انداز منطقه صورت نگیرد</p>																			



هدف راهبردی ۲: بهسازی شرایط تامین آب و ارتقای کیفیت آب تالاب پریشان

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)											اهداف و موضوعات اصلی	اقدامات اولویت دار									
مراجع قضایی	دانشگاهها	سازمان های مردم نهاد	جوامع محلی	اداره گل راه و ترابری فارس	اداره گل صنایع و معادن فارس	سازمان آموزش و پرورش فارس	فرمانداری کازرون	رسانه های جمعی	اداره گل هواشناسی فارس	اداره گل دامپزشکی فارس			اداره گل میراث فرهنگی و گردشگری فارس	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	استانداري فارس	سازمان جهاد کشاورزی فارس	شرکت آب منطقه ای فارس	اداره گل منابع طبیعی فارس	اداره گل شیلات فارس	اداره گل حفاظت محیط زیست فارس	
			○											○	●					<p>تعیین حجم آب مورد نیاز تالاب برای پایدار سازی شرایط هیدرولوژیکی</p> <p>۱-۱</p> <p>۲-۱ جلوگیری از برداشت غیر مجاز از منابع آب تالاب</p> <p>۳-۱ پایش جریانهای ورودی به تالاب</p> <p>۴-۱ بازسازی و ارتقای تجهیزات اندازه گیری تغییرات سطح آب تالاب</p> <p>۵-۱ کنترل حجم آب برداشت شده از چاهها</p> <p>۶-۱ آموزش کشاورزان برای ارتقای راندمان آبیاری مزارع</p> <p>۷-۱ بررسی دوره ای وضعیت و عوامل بیلان آب تالاب</p> <p>۸-۱ جلوگیری از حفر و تجهیز چاههای جدید قبل از اینکه از امکان تامین منابع آب تالاب اطمینان حاصل نشده باشد</p> <p>۹-۱ بازسازی ایستگاه و ارتقای تجهیزات اندازه گیری در ایستگاه هواشناسی پریشان</p> <p>۱۰-۱ بررسی امکان و توجیه پذیری فنی و اکولوژیکی برای انحراف آب از حوضه های مجاور</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: میانگین ۱۰ ساله سطح آب، پائینتر از میانگین سالهای ۱۳۸۴-۱۳۷۴ نباشد.</p> <p>هدف ۵ ساله: برداشت آبهای زیرزمینی نسبت به شرایط کنونی (۳۰ میلیون متر مکعب در سال) افزایش نیافته است.</p>
			○											○	○					<p>کنترل مصرف مواد شیمیایی در مزارع مجاور تالاب</p> <p>۱-۲</p> <p>۲-۲ پایش منظم و پیوسته کیفیت آب تالاب</p> <p>۳-۲ پایش منظم و پیوسته کیفیت آب چشمه ها و چاهها در منطقه تالاب</p> <p>۴-۲ تعیین آستانه های مجاز کیفیت آب تالاب</p> <p>۵-۲ تعیین نوار اراضی زراعی حایل در پیرامون تالاب</p> <p>۶-۲ کنترل قایقهای موتوری از بابت نشت مواد نفتی و روغنی</p> <p>۷-۲ ارتقای آگاهی کشاورزان نسبت به اثرات استفاده از مواد شیمیایی در تخریب کیفیت آب تالاب</p> <p>۸-۲ بررسی اثرات فاضلابهای روستائی در تخریب کیفیت آب تالاب</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: کیفیت آب در حد کیفیت تعیین شده به وسیله سازمان حفاظت محیط زیست باشد.</p> <p>هدف ۵ ساله: آلودگی آب نسبت به شرایط سال ۱۳۸۶ بیشتر نشود.</p>



خلاصه برنامه مدیریت جامع تالاب پریشان

۷

هدف راهبردی ۴ (ادامه): ارتقاء منابع معیشت روستائیان و پشتیبانی از بهره برداری خردمندان از تالاب پریشان

نهاد مسئول (●) / نهاد همکار (○)																								
بانک عامل	شرکت گاز فارس	کمیته‌های محلی	اداره تعاون روستایی	اداره کل تعاون فارس	سازمان مسکن و شهرسازی فارس	شورای اسلامی روستایی	اداره کل صنایع و معادن فارس	دانشگاهها	سازمان‌های مردم نهاد	جوامع محلی	سازمان آموزش و پرورش فارس	فرمانداری کازرون	اداره کل میراث فرهنگی و گردشگری فارس	استانداری فارس	اداره جهاد کشاورزی کازرون	سازمان جهاد کشاورزی فارس	آب منطقه ای کازرون	اداره منابع طبیعی کازرون	اداره کل شیلات فارس	اداره محیط زیست کازرون	اداره کل حفاظت محیط زیست فارس	اقدامات اولویت دار	اهداف و موضوعات اصلی	
○		●		○				○	○	○					●							<p>۱-۵ بازدهی‌های مزرعه ای برای آموزش روشهای بهینه حفاظت گیاهان و حاصلخیزی خاک</p> <p>۲-۵ توسعه فعالیتهای ترویجی و آموزش کشاورزان</p> <p>۳-۵ بررسی روشهای نوین کشت مناسب برای تسریع در منطقه (کود دامی، روشهای بیولوژیکی حفظ نباتات و مبارزه با آفات...)</p> <p>۴-۵ بررسی و آموزش برای افزایش راندمانهای مزرعه</p> <p>۵-۵ ایجاد امکانات برای بسته بندی تولیدات زودرس</p> <p>۶-۵ پشتیبانی از توسعه کشت ارگانیک در اراضی پیرامون تالاب</p> <p>۷-۵ کمک به کشاورزان برای گرفتن وام برای توسعه کشت ارگانیک</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: تولیدات زراعی ارگانیک به بازار فروخته می‌شود.</p> <p>هدف ۵ ساله: تولیدات محلی بشکل مطلوب و نوین بسته بندی می‌شوند.</p>	کشاورزی ارگانیک
○		●	○	○		○	○	○	○	○	○	○			○							<p>۱-۶ پشتیبانی و توسعه صنعت گردشگری و طبیعت گردی</p> <p>۲-۶ آموزش جوانان روستایی بعنوان راهنمای گردشگری و طبیعت گردی</p> <p>۳-۶ اخذ مجوز برای استقرار صنعت گردشگری و طبیعت گردی برای روستاها</p> <p>۴-۶ ارتقای راههای دسترسی به روستاها</p> <p>۵-۶ تجهیز خانه های روستایی برای جذب گردشگر</p> <p>۶-۶ ایجاد امکانات برای پارک کردن اتومبیل گردشگران</p> <p>۷-۶ شناسایی ۵ گزینه معیشتی برای معرفی به مردم محلی</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: ۱۰ درصد خانها در ۵ روستای محلی آمادگی پذیرش گردشگر دارند.</p> <p>هدف ۵ ساله: ۵ پیشنهاد معیشتی جایگزین به مردم روستایی معرفی شده است.</p>	معیشت جایگزین
○		●	○	○		○	○	○	○	○	○	○			○		○	○	○	○		<p>۱-۷ تهیه طرح برای امکانات مورد نیاز برای حفاظت روستاها (بسر مینای تشخیص جامعه محلی)</p> <p>۲-۷ ارتقای امکانات آتش نشانی برای روستاها</p> <p>۳-۷ ارتقای امکانات تامین آب شرب</p> <p>۴-۷ کارباجوامع محلی در مورد برنامه های حفاظت زیست محیطی و منابع طبیعی</p> <p>۵-۷ آموزش مردم محلی برای همکاری با برنامه های حفاظت زیست محیطی و منابع طبیعی</p> <p>۶-۷ واکنش‌های مدیریت و حفاظت مراتع، منابع طبیعی و مدیریت حوضه آبریز به جوامع محلی</p>	<p>هدف ۲۵ ساله: همه روستاها زیر پوشش امکانات حفاظتی (آتش نشانی، اورژانس...) قرار دارند. هر روستا برای خود برنامه مدیریت روستا دارد.</p> <p>هدف ۵ ساله: برای موضوعات اصلی برنامه حفاظت تهیه شده است، یک روستا بعنوان الگوی مطلوب زیست محیطی تجهیز شده است.</p>	حفاظت و احیای منابع موجود



ساختار سازمانی کمیته محلی تالاب پریشان



شرح وظایف کمیته محلی تالاب پریشان

شرح وظایف کمیته هماهنگی استانی

۱. کمک به یکپارچه سازی فعالیت‌های برنامه مدیریت در ارگان‌های استانی
۲. بررسی پیشرفت و موانع هماهنگی‌های بین بخشی
۳. حصول اطمینان از برنامه ریزی و اختصاص به موقع بودجه استانی برای برنامه مدیریت
۴. تأیید برنامه های کاری سالانه از سوی کمیته اجرایی محلی و تصویب گزارش سالانه سال قبل
۵. بازبینی فعالیت ها و تهدیدات موجود در سایت و ارائه راهکارهای مقتضی
۶. انجام ارزیابی ۵ ساله نحوه اجرای برنامه مدیریت

شرح وظایف کمیته محلی تالاب پریشان

شرح وظایف کمیته اجرایی محلی

۱. نظارت و پایش اجرای برنامه مدیریت جامع
۲. بازبینی و به روز سازی برنامه مدیریت بطور سالانه
۳. ارزیابی نحوه اجرای برنامه
۴. تهیه برنامه اجرایی سالانه
۵. تهیه گزارش اجرایی سالانه
۶. تسهیل هماهنگی های بین بخشی و حل مناقشات
۷. برنامه ریزی و هماهنگی با کمیته استانی برای تأمین بودجه
۸. استقرار یک کارگروه تخصصی
۹. همکاری با کمیته هماهنگی استانی (آب و کشاورزی)

شرح وظایف دبیرخانه

۱. سامان دهی دفتر دبیرخانه
۲. تهیه برنامه، دستور جلسه و صورت جلسه نشست های کمیته محلی اجرایی
۳. کمک به اجرای اقدامات مدیریتی
۴. حمایت موثر از فعالیت های تحقیقاتی و پایش درمورد تالاب
۵. استقرار یک نظام پایش برای مدیریت تالاب
۶. تسهیل برقراری ارتباط میان ذینفعان بسویزه جوامع محلی
۷. توزیع اطلاعات (خبرنامه، بروشور، وب سایت و غیره)
۸. آگاهی رسانی عموم مردم و تصمیم گیران
۹. تهیه برنامه ها و گزارشات سالانه جهت تصویب



طرح حفاظت از تالاب های ایران

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حکیم، پارک پردیسان، سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت محیط طبیعی و تنوع زیستی، بلوک D
تلفکس: ۸۸۲۴۱۶۵۸ (۰۲۱)، وب سایت: wetlands.environment.ir
پست الکترونیکی: infowetlands@yahoo.com و infowetlands@environment.ir



021-88755264

طراحی و چاپ: WWW.PARSLANDGROUP.COM

تصویر روی جلد: حامد مشیری